

Franche-Comté Jura

1 Besançon en Dole en omgeving	101
2 Vallei van de Saône	179
3 Montbéliard, Belfort en de Ballons des Vosges	221
4 Pontarlier en de Haut-Doubs	281
5 Lons-le-Saunier en de meren	337
6 Haut-Jura en Pays de Gex	405
7 Bugey	461

DE REGIO'S VAN DEZE GIDS:
ZIE DE KAART HIERNAAST

Lannoo

Inhoud

Niet te missen 8

**Hoogtepunten
van Michelin** 12

Reisplanner 20

Met het gezin 34

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar de Franche-
Comté en de Jura 38

Voor het vertrek 40

De Franche-Comté en
de Jura van A tot Z 42

Evenementen 50

Leestips en films 52

Uitstapje naar
Zwitserland 54

jerome Genee/Getty Images Plus

D. Bringard/hemis.fr

MEER WETEN OVER DE FRANCHE-COMTÉ EN DE JURA

Welkom in de Franche-
Comté en de Jura 58

Natuur en landschap 60

Een bosrijke regio 66

Gastronomie 68

Atypische wijnen 72

Geschiedenis 74

Kunst en cultuur 79

Kennis en kunde 94

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 Besançon en Dole en omgeving

Besançon.....	104
Château de Moncley	125
Baume-les-Dames.....	128
Ornans.....	133
Mouthier-Haute-Pierre.....	142
Nans-sous-Sainte-Anne.....	147
Salins-les-Bains.....	151
Saline royale d'Arc-et-Senans.....	157
Forêt de Chaux	163
Dole.....	167
Pesmes.....	175

2 De vallei van de Saône

Vesoul.....	182
Gray.....	195
Gy.....	200
Château de Champlitte.....	203
Chauvirey-le-Châtel	206
Faverney.....	209
Verrerie de La Rochère.....	211
Château de Villersexel	214

3 Montbéliard, Belfort en de Ballons des Vosges

Montbéliard.....	224
Belfort.....	239
Ballon d'Alsace	
en Ballon de Servance.....	257
Plateau des Mille Étangs.....	262
Notre-Dame-du-Haut	
de Ronchamp.....	267
Lure.....	271
Luxeuil-les-Bains.....	273
Fougerolles.....	277

4 Pontarlier en de Haut-Doubs

Château de Belvoir.....	284
Maîche	288
Cirque de Consolation	293
Saut du Doubs	297
Morteau.....	301
Montbenoît.....	307
Pontarlier.....	312
Château de Joux	320
Malbuisson.....	324
Métabief.....	330

5 Lons-le-Saunier en de meren

Lons-le-Saunier.....	340
Cirque	
de Baume-les-Messieurs.....	350
Château-Chalon.....	356
Poligny	359
Arbois	365
Champagnole.....	375
Nozeroy.....	385
Région des Lacs.....	387
Cascades du Hérisson.....	396
Saint-Amour	400
Église de Saint-Hymetière.....	402

6 De Haut-Jura en het Pays de Gex

Lac de Vouglans.....	406
Saint-Claude.....	412
Morez	421
Val de Mouthe	428
Les Rousses	433
Lajoux	440
Crêt de Chalam.....	445
Monts Jura	447
Divonne-les-Bains.....	452
Ferney-Voltaire	457

7 De Bugey

Nantua.....	462
La Valserine	474
Barrage de Génissiat	478
Grand Colombier	483
Belley	488
Ambérieu-en-Bugey.....	494
Ambronay	500

Woordenlijst..... 502

Register..... 514

Kaarten en plattegronden .....

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Saut du Doubs

Deze schitterende waterval van 27 meter hoog is uitgeroepen tot Grand Site National en is vooral grandioos in de herfst, wanneer het flink geregend heeft.
Zie blz. 297

Ch. Sonderegger/Prisma/age fotostock

Saline Royale d'Arc-et-Senans

Deze zoutziederij uit de 18de eeuw was volgens architect Claude-Nicolas Ledoux destijds de ideale fabriek. Tegenwoordig staat dit pronkstuk van de Franse industriële architectuur op de Werelderfgoedlijst van Unesco.
Zie blz. 157

olrat/Getty Images Plus

Bogdan Lazar/Getty Images Plus

Besançon

De hoofdstad van de Franche-Comté, gelegen aan de Doubs en gedomineerd door de citadel, is prachtig bewaard gebleven. Het Musée des Beaux-Arts et d'Archéologie is een van de oudste en best geoutilleerde musea van Frankrijk. **Zie blz. 104**

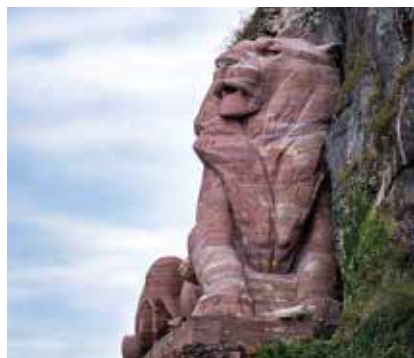
Notre-Dame-du-Haut de Ronchamp

Hoog op een heuvel van 472 meter staat trots en onwankelbaar deze kapel met gebogen vormen, ontworpen door Le Corbusier.

Zie blz. 267

H. Lenain/hemis.fr/ © ADAGP, Paris 2023

Sissoupitch/Getty Images Plus

Citadelle Vauban in Belfort

De gigantische leeuw tegen de helling van de citadel van Belfort, gemaakt door Bartholdi, is het symbool geworden van een stad die zich staande wist te houden tegenover indringers. **Zie blz. 239**

Hoogtepunten van Michelin

De citadel en de leeuw van Belfort
Pixel-68/Getty Images Plus

♥ **Ga wat drinken** op de binnenplaats van het Maison du Peuple in Saint-Claude en ontdek wat deze veelzijdige plek allemaal te bieden heeft op het gebied van geschiedenis, cultuur en creativiteit. **Zie blz. 417.**

♥ **Klim omhoog** naar het panoramaterras van de citadel van Belfort en word beloofd met een weids uitzicht over de stad, de contouren van het Grand Souterrain, het Fort de Salbert en de verschillende berggebieden in de omgeving. **Zie blz. 242.**

♥ **Lees wat in** Voltaire, nadat u een bezoek hebt gebracht aan het Château de Ferney waar hij de laatste twintig jaar van zijn leven doorbracht en waar hij de meest prestigieuze Verlichtingsdenkers ontving. Het park, met daarin een oranjerie, een kapel en diverse beeldhouwwerken, biedt een weids uitzicht op de toppen van de Alpen en de Jura. **Zie blz. 457.**

Het Château de Ferney-Voltaire
GFC Collection/age fotostock

TOP 5 In het teken van water

1. Cascades du Hérissou (blz. 396)
2. Saut du Doubs (blz. 297)
3. Source de la Loue (blz. 145)
4. Lac de Chalain (blz. 392)
5. Source du Lison (blz. 148)

Het Lac de Chalain is een archeologische vindplaats.

Jef Wodniack/Getty Images Plus

Het Musée des Maisons Comtoises in Nancray

D. Bringard/hemis.fr

♥ **Dompel u onder in** de tijd van weleer in het Musée des Maisons Comtoises in Nancray. Het leven op het platteland zoals het vroeger was, wordt hier nagebootst. Bekijk ook de bijzonder goed onderhouden tuinen. **Zie blz. 117.**

♥ **Trakteer uzelf** op een vaartochtje met een elektrisch bootje op het Lac de Saint-Point (het op drie na grootste natuurlijke meer in Frankrijk). Geniet van de ongerepte oevers van dit meer en

van de rijke en gevarieerde flora en fauna. **Zie blz. 324.**

♥ **Stap aan boord** van de trein op de Ligne des Hirondelles tussen Dole en Saint-Claude en zie de bergen en de mooiste landschappen aan u voorbijtrekken. Tijdens de 2 uur durende reis over een traject van 123 kilometer gaat u door zo'n 30 tunnels, steekt u de Loue en de Doubs over en klimt u naar een pas op bijna 1000 meter hoogte. **Zie blz. 415.**

Reisplanner

3 dagen

Van de 'gele wijn' naar het 'witte goud'

Route: 150 km door keteldalen en wijngaarden

barmalin/Getty Images Plus

Château-Chalon
Zimnevan/Getty Images Plus

De Grande Saline in Salins-les-Bains
B. J. W. Fiedler/Prisma/age fotostock

Keteldalen

Dag 1

Bezoek Lons-le-Saunier (**blz. 340**) en daarna het indrukwekkende keteldal bij Baume-les-Messieurs (**blz. 350**). Rijd vervolgens naar Château-Chalon (**blz. 356**) en wandel door dit wijndorp waar de beroemde vin jaune wordt gemaakt. Bewonder tot slot het uitzicht over het keteldal van Ladoye vanaf de belvedere (**blz. 362**).

Reclée des Planches

Dag 2

In Poligny (**blz. 359**) mag een bezoek aan een kaasmakerij en een wijnkelder niet ontbreken. Reis daarna verder naar Arbois en wandel door dit schitterend gelegen stadje. Rijd tot slot het doodlopende dal Reclée des Planches (**blz. 371**) in, tot aan de Belvédère du Cirque du Fer à Cheval (**blz. 372**).

Zoutziederijen

Dag 3

Bezoek de Grande Saline in Salins-les-Bains (**blz. 152**) en de Saline Royale in Arc-et-Senans (**blz. 158**).

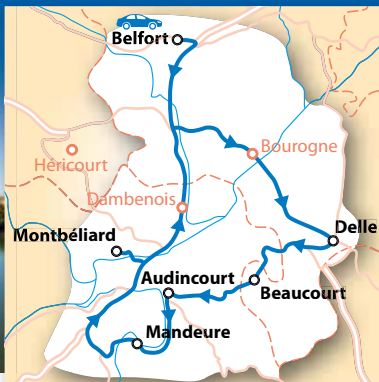

2 dagen

Door de streek rond Belfort en Montbéliard

Route: 80 km in het teken van historisch en industrieel erfgoed

travelview/Getty Images Plus

Het grondgebied van Belfort

Dag 1

Bezoek Belfort en zijn 'onneembare' citadel (**blz. 239**) en reis dan door naar het stadje Delle op de grens met Zwitserland, waar mooie oude huizen staan. Ruim wat tijd in voor een bezoek aan het Musée Japy in Beaucourt, ondergebracht in de voormalige uurwerkfabriek waaraan de stad in de 19de eeuw haar welvaart dankte (**blz. 233**).

Tips: tussen Delle en Beaucourt kunt u een omweg maken via Saint-Dizier-l'Évêque en Croix om de watertoren te bewonderen die gebouwd is in de vorm van, jawel, een kruis!

Als u nog een dag over hebt, neem dan de tijd om de industriële buitenwijk Sochaux te verkennen en het Musée de l'Aventure Peugeot te bezoeken.

Montbéliard en omgeving

Dag 2

Rijd naar Audincourt, waar u de Église du Sacré-Cœur kunt bezoeken (**blz. 233**), en kijk vervolgens rond in het Théâtre Romain in Mandeuve, het op een na grootste Gallo-Romeinse theater na Autun (**blz. 234**). Eindig de dag in Montbéliard (**blz. 224**). Slenter door de kleurrijke straatjes vol bloemen in deze oude stad, die duidelijk is beïnvloed door de Duitse cultuur.

Het Château de Montbéliard
Leonid Andronov/Getty Images Plus

In het speelgoedmuseum van Moirans-en-Montagne

 Let op dit symbool: het staat in deze gids bij bezienswaardigheden en activiteiten waar ook uw kinderen plezier aan hebben.

► **Wetenschappelijk experimenteren in Montbéliard.** Kijken, luisteren, voelen, manipuleren en leren. De speelse exposities in het Pavillon des Sciences worden regelmatig vernieuwd en zijn voor kinderen van alle leeftijden. Ook buiten gebeurt van alles: in het naastgelegen park Île en Mouvement kunnen kinderen ontdekken, leren én spelen binnen het thema 'beweging'. **Zie blz. 230.**

► **Tochtje op de Vélorail de Vesoul.** Rijd op een spoorfiets over een oude spoorbaan tussen Chariez en Mont-le-Vernois, een parcours van 9 km lang. Het is bepaald geen sportieve beproeving, maar een aangenaam familie-uitje, te midden van velden en bossen. **Zie blz. 193.**

 Let op: vertrek op vaste tijden en reserveren is noodzakelijk. Alleen kinderen die groter zijn dan 1,40 m mogen trappen. De anderen kunnen achterop zitten op bankjes.

► **Solstice de la Marionnette in Belfort.** Dit marionettenfestival in februari-maart - met handpoppen, trekpoppen, stokpoppen en schaduwtheater - trekt twee weken lang gezelschappen uit de hele

wereld. Het theater zelf biedt het hele jaar door voorstellingen. Een begrip in de theaterwereld. **Zie blz. 252.**

► **Musée du Jouet in Moirans-en-Montagne.** Een heerlijk plek voor wie weer even kind wil zijn! U vindt hier houten speelgoed uit de Jura en ander speelgoed van vroeger tot nu, en er zijn exposities die bijvoorbeeld de thema's 'Van idee naar speelgoed' en 'Virtuele werelden' belichten. Iedereen vindt hier speelgoed van zijn gading en jong en oud kunnen ervaringen delen. **Zie blz. 406.**

 Wanneer u in juni in de buurt bent, mis dan niet het festival Idéclit (voorstellingen voor kinderen) in Moirans-en-Montagne. En aan het einde van het jaar zijn er kerstvoorstellingen en creatieve workshops.

► **Op expeditie in het Parc Polaire in Chaux-Neuve.** In het hart van de Jura, waar het landschap doet denken aan dat van het Hoge Noorden, lopen poolhonden, damherten, edelherten, moeflons, Europese bizonen en jaks in een bijzonder dierenpark. De beheerders zijn gepassioneerde gidsen. Kinderen kunnen hier zelfs de rendieren van de Kerstman voeren! **Zie blz. 429.**

😊 Wanneer u geïnteresseerd bent in de poolgebieden, bezoek dan ook de Espace des Mondes Polaires in Prémamanon (blz. 436).

► **Terug in de tijd in de grotten van Cerdon.** Hier leren kinderen vuur maken door wrijving, jagen met een werptuig en schilderen met natuurlijke kleurstoffen.

Ook kunnen ze potten of stenen ornamenten maken. Er worden allerlei ludieke, educatieve workshops aangeboden, in een schitterende omgeving. Een leuke manier om uw kennis over de prehistorie op te frissen! **Zie blz. 464.**

😊 Plan uw dag zorgvuldig wanneer u aan alle activiteiten wilt deelnemen.

► **Kennismaken met astronomie in het Observatoire de la Lèbe.**

In het planetarium op 900 m hoogte leren u en uw kinderen alles over het hemelgewelf, sterrenbeelden, planeten, nevels en andere sterrenstelsels. Daarnaast laten de grote telescopen (waarvan één van 600 mm) en een speciale zonnebril om de activiteit van de zon te kunnen bekijken, u op een andere manier kijken naar het universum om ons heen. U kunt hier bovendien genieten van een geweldig uitzicht over de Alpen en de Jura.

Zie blz. 486.

► **Spannend uitje in Dino-Zoo.** Stegosaurus, triceratops, tyrannosaurus? Wees niet bang! De levensgrote wezens langs de aangename wandelroute van 2,5 km in het bos zijn niet echt. Een geweldige kans om educatie en plezier te combineren, te meer omdat er in het park ook activiteiten en attracties voor kinderen zijn. **Zie blz. 137.**

😊 Ga naar Dinoplagne (blz. 471) om echte pootafdrukken van dinosaurussen te zien (het langste spoor met afdrukken van Europa).

► **Vrijtijdsbesteding à la carte in Métabief.**

Deze hooggelegen plaats is dé plek voor sportieve activiteiten. In de zomer kunt u er onder andere mountainbiken – met routes voor alle niveaus – wandelen, steppen, downhill-karten en klimmen. In de winter skiën, langlaufen, sneeuwschoenwandelen en sleehondentochten maken. Hier is voor iedereen iets te doen in elk seizoen! **Zie blz. 334**

Dino's kijken in Dino-Zoo
D. Bringard/hemis.fr

Voor het vertrek

Klimaat

In alle seizoenen zijn de temperatuurverschillen tussen de vlakten en de hoger gelegen gebieden vaak aanzienlijk.

In Franche-Comté kent de **lente** een aarzelend begin, de hoogvlakte blijft lang besneeuwd. Vorst en dooi wisselen elkaar af. Er kan tot in mei sneeuw vallen.

In de laagvlakten wordt het in de **zomer** vaak 30 °C, maar de bossen, bergen en meren zorgen voor verkoeling, met grote verschillen tussen laagvlakten en bergen.

In september kan het nog heerlijk zonnig zijn, maar er kan ook veel regen vallen. Diep in de dalen is het soms mistig en doet de eerste nachtvorst zich voor. Toch biedt de **herfst** vaak nog perioden met prachtig weer.

In de bergen kan het in november al sneeuwen: het begin van de **winter**. De Franche-Comté is houder van het landelijke kouderecord: - 41 °C in Mouthe (Doubs) op 17 januari 1985.

Weerbericht –

www.meteofrance.com.

Nuttige adressen

Instanties

Comité Régional du Tourisme

Bourgogne Franche-Comté – www.bourgognefranche-comte.com.

Toeristische informatie per departement

Ain – 34 r. du Gén.-Delestraint - 01000 Bourg-en-Bresse - ☎ 04 74 32 31 30 - www.ain-tourisme.com.

Belfort – 2 pl. de l'Arsenal - 90000 Belfort - ☎ 03 84 55 90 90 - www.belfort-tourisme.com.

Doubs – 83 r. de Dole - 25000 Besançon - ☎ 03 81 21 29 99 - www.doubs.travel.

Haute-Saône Destination 70 – www.destination70.com.

Jura – www.jura-tourism.com.

Regionale parken

Parc Naturel Régional du Haut-Jura – Maison du Parc - 29 le

Village - 39310 Lajoux - ☎ 03 84 34 12 30 - www.parc-haut-jura.fr (blz. 441).

Parc Naturel Régional des Ballons des Vosges – Maison du Parc - 1 cour de l'Abbaye - 68140 Munster - ☎ 03 86 77 90 34 - www.parc-ballons-vosges.fr (blz. 257).

Toeristenbureaus

In deze gids staan de adressen van de toeristenbureaus onder het kopje 'Inlichtingen' in de rubriek 'Praktisch' aan het eind van elke plaatsbeschrijving of u vindt ze via het pictogram .

Reizigers met een beperking

In deze gids zijn de bezienswaardigheden en locaties die toegankelijk zijn voor mensen met een beperking aangegeven met het icoontje . 'Tourisme & Handicaps' geeft een overzicht van de mogelijkheden op www.tourisme-handicaps.org.

Sport

Handi-skiën (staand of zittend) is mogelijk in verschillende skioorden in de Vogezen en de Jura.

Meer informatie op www.esf.fr.

Apach'evasion biedt een programma sportieve activiteiten en verblijven voor mensen met een beperking, met en zonder begeleiding: offroad-rolstoelen, terrein-

rolstoelen, ski-uitrustingen en meer.
www.apachevasion.fr.

In het Parc Naturel du Ballon des Vosges, op 1200 m hoogte, biedt het team van de compleet aangepaste **Refuge du Sotr ** activiteiten op maat aan voor elk type beperking (zomer en winter):
www.handicap.refugedusotre.com.

Vervoer

Trein - www.sncf.com/en/passenger-offer/travel-for-everyone/accessibility.

Vliegtuig - www.airfrance.nl/information/passagers/acheter-billet-avion-pmr-autres-handicaps

Overnachten

Onze selectie

U vindt de door ons geselecteerde overnachtingsadressen in het 'Adresboekje' bij elk hoofdstuk in 'Steden en bezienswaardigheden'. Deze zijn ingedeeld per prijs-categorie. De vermelde prijzen komen overeen met de tarieven van een tweepersoonskamer in het hoogseizoen (zie tabel hieronder).

Boekingscentrales

De departementale toeristische diensten hebben een boekings-service en u kunt georganiseerde vakanties boeken via hun websites (zie linkerblz.). Overige websites van regionale aanbieders:
www.montagnes-du-jura.fr;
www.ballondalsace.fr.

Stations Vertes de Vacances et des Villages de Neige - ☎ 03 80 54 10 50 - www.stationverte.com.

Deze organisatie verwijst naar gezinsvriendelijke vakantiebestemmingen die zijn uitgekozen op basis van kwaliteit en voorzieningen. Op de website kunt u bij de kaart een filter instellen en selecteren op vakantiebestemmingen in de Franche-Comté.

Vakantie op het platteland

Bienvenue   la Ferme - ☎ 01 53 57 11 50 - www.bienvenue-a-la-ferme.com. Netwerk van agrarische bedrijven die gasten ontvangen voor een proeverij, maaltijd of overnachting: 'fermes-auberges', 'campings   la ferme' en 'ferme de séjour' (verblijf in en rond de boerderij).

G tes de France - ☎ 01 49 70 75 75 - www.gites-de-france.com. Gespecialiseerd in landelijke accommodaties: g tes en B&B's.

Voor wandelaars

Op www.gites-refuges.com vinden wandelaars een up-to-date accommodatiegids voor g tes d'étapes en refuges.

Jeugdherbergen

Fédération Unie des Auberges de Jeunesse - www.hifrance.org. Er zijn jeugdherbergen in Belfort, Besançon en Pontarlier.

Prijscategorie n

	Overnachten	Uit eten
Goedkoop	tot � 80	tot � 20
Doorsneeprijzen	van � 80 tot � 120	van � 20 tot � 50
Wat meer luxe	van � 120 tot � 160	van � 50 tot � 70
Pure verwennerij	meer dan � 160	meer dan � 70

Door Louis Pasteur kan er nog aan wijnbouw worden gedaan in de regio Arbois.
CSP_phbcz/Fotosearch LBRF/age fotostock

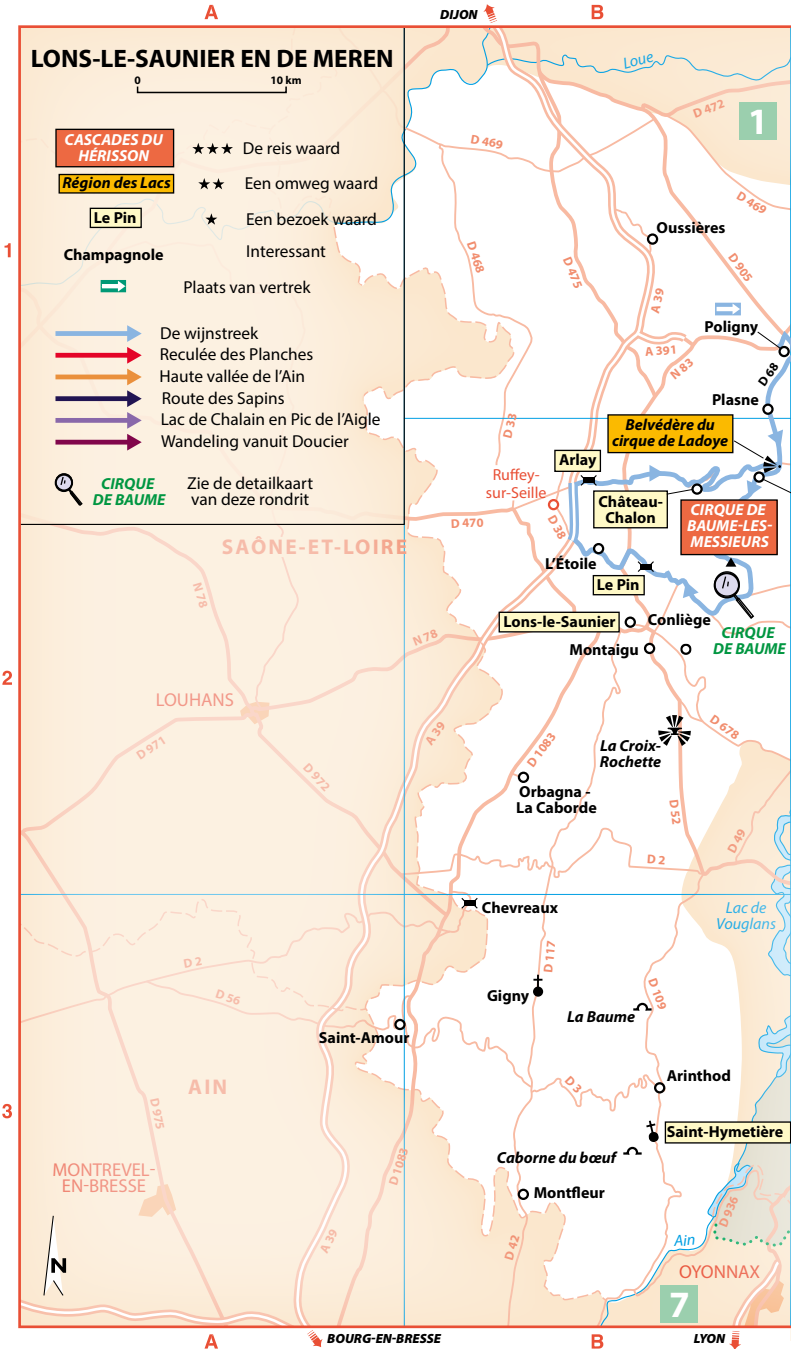

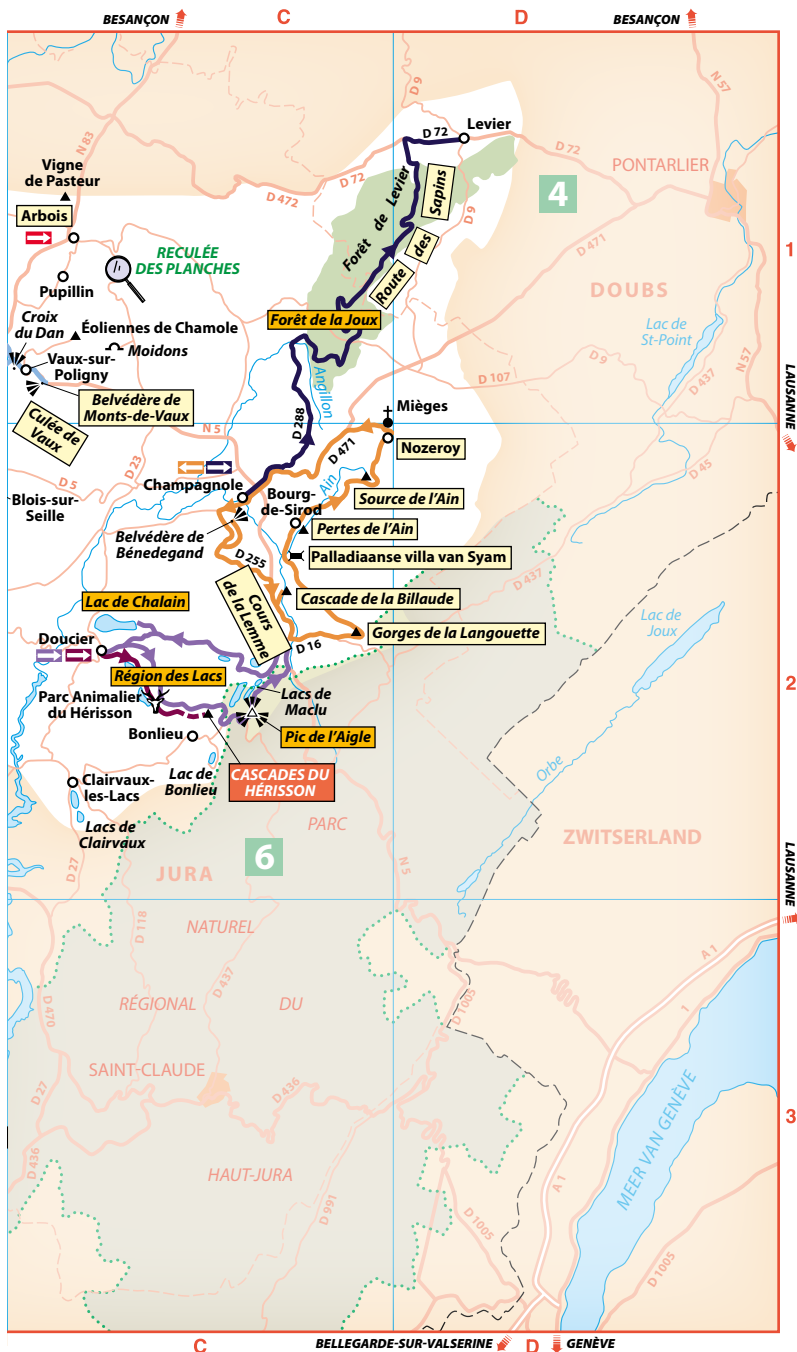
5

Lons-le-Saunier en de meren

MICHELINKAART 321 - JURA (39)

Lons-le-Saunier★	340
Ten noorden van Lons-le-Saunier:	
Cirque de Baume-les-Messieurs★★★	350
Château-Chalon★	356
Poligny	359
Arbois★	365
Ten noordoosten van Lons-le-Saunier:	
Champagnole	375
Nozeroy★	385
Ten zuidoosten van Champagnole:	
Région des Lacs★★	387
Cascades du Hérisson★★★	396
Ten zuiden van Lons-le-Saunier:	
Saint-Amour	400
Middeleeuwse kerk van Saint-Hymetière★	402

Lons-le-Saunier ★

Lons is de hoofdstad van de Jura en een populair kuuroord. De stad bezit bovendien een belangrijk artistiek, historisch en zelfs archeologisch erfgoed en de vele wijngaarden in de buurt zorgen voor prachtige uitzichten. Het is ook de geboorteplaats van Rouget de Lisle, de schrijver van de Marseillaise, evenals van La Vache qui rit.

De recent gerenoveerde Place de la Liberté in Lons-le-Saunier

Th-Bt Photography

📍 Ligging

REGIOKAART (BLZ. 338-339, B2) EN

PLATTEGROND (BLZ. 342)

17.189 inwoners – Jura (39).

Lons-le-Saunier ligt in een laagte, omgeven door heuvels, op 60 km ten zuiden van Dole via de autoweg.

😊 Aanraders

Het indrukwekkende theater; de Rue du Commerce met de rondbogen; de collectie potten van faïence, tin en leder van de apotheek van het Hôtel-Dieu; de kleine bron van de Puits-Salé.

🕒 Planning

Reken op een dag voor de stad en een rondrit over de hoogvlakte.

👨‍👩‍👧 Met het gezin

Maison de la Vache Qui Rit.

📍 Praktisch blz. 347

📍 Adresboekje blz. 347

Wandelen

PLATTEGROND (BLZ. 342)

► *Route in groen aangegeven op de plattegrond. Parkeer op Place du 11-Novembre.*

Place de la Liberté A1

Dit onlangs gerenoveerde plein is het hart van de stad, waar het grootste deel van het stadsleven zich afspeelt. Aan de ene kant staat een standbeeld van generaal Lecourbe, gemaakt door Étex, de maker van het haut-reliëf op de Arc de Triomphe in Parijs. Lecourbe, een generaal uit Besançon, onderscheidde zich in de strijd, vooral in Rusland. Hij werd begraven in Ruffey-sur-Seille, vlak bij Lons. Aan de andere kant wordt het plein begrensd door de indrukwekkende rococogevel van het theater, waarvan het uurwerk telkens twee maten van de Marseillaise laat horen vóór dit het uur slaat. De Tour de l'Horloge, het symbool van de stad, verdedigde vroeger de ingang van de versterkte stad (het plein ligt op de plek waar vroeger de slotgracht lag).

★ Theater AB1

4 r. Jean-Jaurès - ☎ 03 84 86 03 03 - www.scenesdujura.com - rondleiding, informeer via ☎ 03 84 24 65 01 (toeristenbureau) - theaterseizoen sept.-juni - kaartverkoop di en do-vr 13.30-18.30, wo 10.00-12.00, 13.30-18.30 u.

Na een vreselijke brand in 1901 moest het oude theater (1847) gedeeltelijk worden herbouwd. De architecten, Tony en Georges Ferret uit Bresse, lieten zich daarbij inspireren door het operagebouw van Parijs, maar maakten er een geheel eigen versie van. De plafondschildering lieten ze over aan Louis Bardey. In 1997 werd een opmerkelijke restauratie uitgevoerd.

Loop naar de Église Saint-Désiré via de Place de la Liberté en de Rue Saint-Désiré.

Église Saint-Désiré A2

R. St-Désiré - sleutel verkrijgbaar bij het parochiehuis indien gesl. - 18 r. des Écoles. Er is helaas weinig bekend over de patroonheilige van de stad. Hij zou eind 4de eeuw hebben geleefd en omstreeks 414 in Lons zijn gestorven. Dit heiligdom, dat aan hem is gewijd, speelde vanaf de 11de eeuw een belangrijke rol. Ondanks belangrijke restauraties heeft de kerk haar romaanse karakter, met de grote zuilen in het schip, behouden. Rechts van het koor ziet u een mooie Graflegging (15de eeuw) van de Bourgondische School. De preromaanse crypte, die in de 11de eeuw werd gebouwd, is een van de oudste in de Franche-Comté.

In een van de drie apskapellen bevindt zich de sarcofaag van de H. Désiré, maar zijn stoffelijk overschot werd overgebracht naar de Église des Cordeliers, die beschermd werd door de stadsmuren (zie blz. 345).

Keer terug naar de Tour de l'Horloge aan het begin van de Rue du Commerce.

★ Rue du Commerce A1

Deze straat heeft dankzij de 146 bogen een schilderachtig karakter. De bogen werden in de tweede helft van de 17de eeuw gebouwd, nadat vreselijke branden de hele straat hadden verwoest. Zoals alle inwoners van de Franche-Comté hebben de burgers van Lons smaak en een onafhankelijke geest. Ze varieerden daarom met de afmetingen, de kromming en de versiering van de bogen, ondanks het feit dat er een strenge reglementering bestond voor deze bouwwerken. Let op de grote daken met dakkamers en hoge schoorstenen. Het geboortehuis van Rouget de Lisle op nr. 24 is nu een museum.

Musée Rouget-de-Lisle - Donation André Lançon A1

24 r. du Commerce - ☎ 03 84 47 29 16 - www.lonslesauquier.fr - ma-vr 14.00-18.00, za, zo en feestd. 14.00-17.00 u - €1 (tot 18 jaar gratis).

Dit museum is gevestigd in het geboortehuis van Rouget de Lisle. U ziet er voorwerpen en geschriften van de kunstenaar en documentatie over zijn compositie *La Marseillaise*.

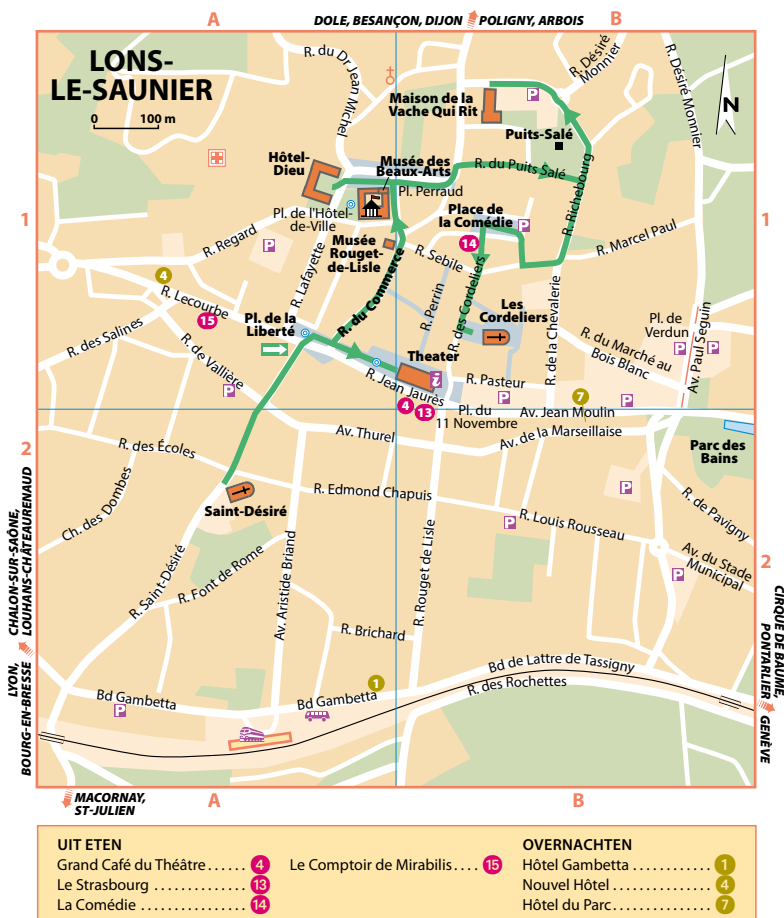
Loop naar de Place de l'Hôtel-de-Ville en bekijk alle gebouwen.

Het Hôtel d'Honneur (Musée des Beaux-Arts) en het Hôtel-Dieu staan vlak bij elkaar, zodat de gelijkenissen tussen deze twee 18de-eeuwse gebouwen goed opvallen.

Hôtel-Dieu A1

Pl. Perraud - ☎ 03 84 24 65 01 (toeristenbureau) - www.lons-jura.fr - rondleiding (1 uur), informeer.

Men begon in 1735 met de bouw van dit typisch 18de-eeuwse pand. Het is omgeven door een mooi, smeedijzeren hekwerk. De schitterende apotheek★ is goed bewaard gebleven. In het prachtige houten interieur ziet u een collectie potten van faïence, tin en leder. In drie zalen ziet u de evolutie van de apotheek van de 17de eeuw tot nu.

Rouget de l'Isle: een tragisch verhaal

De auteur van het Franse volkslied, de Marseillaise, wordt in 1760 in Lons geboren. Zijn vader is advocaat. Hij kiest voor een militaire carrière, wordt kapitein van het geniekorps, maar verkiest uiteindelijk poëzie en muziek boven het leger. Met zijn dichttalent maakt hij indruk in de salons (in het museum in Lons zijn vier boeken vol met liederen van hem te zien). In april 1792 componeert hij in zijn garnizoen in Straatsburg **Chant de Guerre pour l'Armée du Rhin** (marslied van het Rijnleger), wat later *La Marseillaise* wordt. Op 10 augustus 1792 wordt hij ontheven uit zijn functie van kapitein omdat hij protesteert tegen de opsluiting van Lodewijk XVI. Hij wordt gevangengenomen tijdens de Terreur, vecht later in de Vendée en verlaat het leger definitief in 1796. Hij keert terug naar Lons, maar hij heeft het er moeilijk. Van 1811 tot 1818 is hij wijnbouwer in Montaigu, waar zijn familie een huis heeft. Daarna trekt hij naar Parijs. Straatarm belandt hij in de gevangenis in Sainte-Pélagie voor een schuld van 500 Franse francs, maar hij komt vrij dankzij de zanger Béranger. In 1830 wordt hij half verlamd en bijna blind opgevangen door vrienden van Choisy-le-Roiées. Hij sterft in 1836 en zijn stoffelijk overschot wordt in 1915 overgebracht naar Les Invalides.

Musée des Beaux-Arts **A1**

Pl. Philibert-de-Chalon - ☎ 03 84 47 64 30 - www.musees-franchemonte.com - *di-vr 14.00-17.00, za, zo en feestd. 14.00-18.00 u - € 2 (tot 18 jaar gratis).*

Dit museum is ondergebracht in een vleugel van het Hôtel d'Honneur. De afdeling met schilderkunst omvat een dertigtal schilderijen, waaronder *Le Chasseur Allemand* van Courbet, landschappen van Pointelin en werken van Vlaamse schilders (o.a. Pieter Brueghel de Jonge). U ziet er ook beeldhouwwerken van Jean-Joseph Perraud, een academicus uit de Jura.

Vanaf de Place Perraud loopt de Rue du Puits-Salé naar de beroemde bron (via de ingang van het park).

Puits-Salé **B1**

In een iets lager gelegen park bevindt zich de zoute bron die al door de Romeinen gebruikt werd. Ze is de reden waarom de stad werd gesticht.

Verlaat het park aan de andere kant, via het parkeerterrein op de Rue Richebourg.

Maison de la Vache Qui Rit **B1**

25 r. Richebourg - ☎ 03 84 43 54 10 - www.lamaisondelavachequirit.com - ♿ - *juli-aug.: 9.00-19.00 u; schoolvak.: 10.00-18.00, buiten schoolvak.: dag, beh. ma 14.00-18.00, nov.-dec.: za, zo 14.00-18.00 u - € 8,50 (6-18 jaar € 6).*

👤 Genummerd parcours op een tablet beschikbaar voor kinderen.

Op de plek waar in 1921 de eerste fabriek van de bekende smeerkaas verrees, staat een museum, in 2018 volledig vernieuwd. Het is een origineel en milieuvriendelijk gebouw (zonnepanelen, geothermische verwarming, interieur van niet-behandeld hout).

Het zout van Lons-le-Saunier

De naam van de stad verraadt dat zout er ooit een belangrijke rol speelde. De **Salines de Montmorot**, de zoutziederij in Lons, was lange tijd samen met die van Salins-les-Bains de belangrijkste zoutziederij in de Franche-Comté, maar sloot in 1966. Van de indrukwekkende, 18de-eeuwse gebouwen resteert alleen nog een monumentale poort, waarachter zich nu de archieven van het departement bevinden.

Het land van de lachende koe

Van het bord naar het museum...

De lachende koe is ontstaan in de kaasmakerij Bel in Lons-le-Saunier. Het bleef echter niet bij de verovering van ons bord en het verslaan van een van de eerste concurrenten, de verrassende 'serieuze koe'. De lachende koe maakte ook haar intrede in de artistieke wereld. Zo schilderde Andy Warhol haar portret, is ze te zien in de strips van Guust Flater en hangt ze in het Musée des Arts Décoratifs in Parijs.

Hoe heeft deze koe alle economische, sociale en artistieke bewegingen van de 20ste eeuw weten te overleven en is ze erin geslaagd om in enkele tientallen jaren uit te groeien tot zo'n populair icoon?

Een ondernemende familie uit de Jura

In 1921 deponereert Léon Bel het merk La Vache qui rit. De tekening van de koe is gemaakt door **B. Rabier**, die grappige koeien schilderde op de bevoorradingsvrachtwagens tijdens de Eerste Wereldoorlog (met een knipoog naar de Walkure, een strijdgodin uit de noordse mythologie).

Het concept komt van drie Zwitserse broers die zich in de streek hebben gevestigd. Het is eenvoudig maar modern: smeerkaas op basis van een mengeling van emmental, comté en cheddar.

De familie Bel streefde naar de verovering van de internationale markten en concentreerde zich daarom op industrieel onderzoek en marketing. Ze optimaliseerde het productieproces en zorgde voor diversificatie in het aanbod wat vorm en smaak betreft.

Tot de grootste successen op commercieel gebied behoren de Babybel, het kleine kaasje in zijn rode wasjasje, de lightversie en de befaamde aperitiefkaasjes Apéricubes.

Massacommunicatie en populair icoon

Vanaf de jaren 1950 is de kaas het onderwerp van een grote reclamecampagne. La Vache qui rit duikt op in de bioscoop, in films van Jean-Luc Godard en François Truffaut en verovert vervolgens ook het televisiescherm en de radio.

Deze uitzonderlijke ster heeft ondertussen de harten van het publiek veroverd in de VS en in Azië en Afrika, van Vietnam tot Senegal. Elke 20 seconden worden wereldwijd 2300 porties verorberd.

In de jaren 1970 drinkt de koe Coca-Cola® en dringt ze door tot de Amerikaanse markt. In 2002 speelt ze zelfs een rol in de Franse animatiefilm *Les Triplettes de Belleville*.

De kleine koe uit de Jura is niet alleen een populair icoon met een heel lange houdbaarheidsdatum, ze staat ook symbool voor het nieuwe elan dat de wereld van oude ambachten uitstraalt.

Uitstalling in het Maison de la Vache Qui Rit

D. Bringard/hemis.fr

Het bezoek begint in de oudste kelders met de eerste rijpingswerkplaats van Jules Bel. Langs het hele parcours zijn er verrassende hedendaagse plastic installaties, zoals die bij de ingang met 2000 porties La Vache qui rit. Het bezoek wordt afgesloten met een film over populaties in de hele wereld. Voor kinderen is er een interactief bezoek in het gezelschap van de driedimensionale rode koe, dat eindigt met een rondleiding buiten over de verwerking van melk tot kaas. Tot slot worden in de gezellige keuken recepten bereid en geproefd.

Keer terug naar de Rue du Puits-Salé, sla links af en loop om het park heen. Neem rechts de Rue Richebourg en ga dan rechtsaf naar de Place de l'Ancien-Collège.

De Rue de Balerne rechts loopt naar de **Place de la Comédie B1** met zijn oude wijnbouwershuizen. Ze herinneren eraan hoe belangrijk de wijnbouw hier ooit was, toen de heuvels nog bedekt waren met wijngaarden. Let op de deurlateien van nr. 20 en nr. 22, versierd met snoeimesjes, belangrijke werktuigen van de wijnbouwers.

Loop via de Rue du Four naar de Rue des Cordeliers.

Parc des Bains B1

Dit mooie thermale park van 7 ha herbergt sinds 1892 de **Thermes Lédonia** in een gebouw met de allure van een neoclassicistisch kasteel (zie 'Adresboekje', blz. 348).

Église des Cordeliers B1

Deze 13de-eeuwse kerk met een 15de-eeuws portaal ligt verscholen achter in een binnenhof. Ze werd in de 18de eeuw gerestaureerd. De crypte is niet toegankelijk voor het publiek. Hierin bevindt zich het graf van de familie Chalon-Arlay (zie blz. 385), de heren van Lons in de middeleeuwen. Behalve de preekstoel, die omstreeks 1728 werd gemaakt door de gebroeders Lamberthoz uit Lons, is er ook kunstig **houtwerk** in Louis-XVI-stijl in het koor.

Loop de straat door tot de Place du 11-Novembre.

Dit plein gaat over in de Promenade de la Chevalerie, waar het standbeeld van Rouget de Lisle staat dat Bartholdi maakte.

In de omgeving

REGIOKAART (BLZ. 338-339)

Montaigu B2

▶ 3 km naar het zuidoosten.

De steile weg biedt in een bocht naar rechts een fraai **uitzicht** naar links (uitzichtpunt) op Lons en de omgeving. Het dorp ligt op de rand van de hoogvlakte. Het fort waar Lacuzon (zie blz. 389) vele bezettingen doorstond, werd onder Lodewijk XIV ontmanteld.

Conliège B2

▶ 5 km naar het zuidoosten via de D678.

Kerk – Rondleiding op aanvraag bij het gemeentehuis ☎ 03 84 24 13 20. Met mooi, smeedijzeren hekwerk, een rijkelijk bewerkte preekstoel (17de eeuw), kerkmeestersbanken uit 1525 en een reliekschrijn uit de 16de eeuw met daarin de relikwieën van de H. Fortuna.

Ermitage Sainte-Anne – 🚶 1 uur incl. terugtocht. Vanuit Conliège toegankelijk via het pad van het voormalige station. De wandeling kan worden voorgezet via de voormalige PLM-route (zie 'Sport en ontspanning', blz. 348). Mooi uitzicht op de Reculée de Revigny, het dal van de Vallière, Conliège en Lons-le-Saulnier vanaf het terras van deze 16de-eeuwse kapel die dankzij een stichting werd gerestaureerd.

La Croix-Rochette B2

▶ 9 km naar het zuidoosten. Verlaat Lons-le-Saunier richting Montaigu en neem rechts de D52. Ga na 6 km rechtsaf op de D41^E naar St-Maur. De toegangsweg komt uit op de D41, tegenover de kerk (zuidwesthoek) van St-Maur. Volg die 200 m en sla dan linksaf naar een grote parking.

🚶 15 min. incl. terugtocht naar de top van La Croix-Rochette. Vanaf de top (636 m) hebt u uitzicht over de vlakte van Saône, met in de verte de bergen van de Mâconnais en de hoogvlakten en bergen van de Jura. Bij helder weer ziet u de Mont Blanc.

Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau – Place du 11-Novembre-1918 - Lons-le-Saunier - ☎ 03 84 24 65 01 - www.lons-jura.fr.

Aankomst en vertrek

Parkeren – Gratis parkeren op de Place de Verdun en de Place de la Chevalerie. In het centrum parkeert u het eerste uur gratis; op het parkeerterrein in de Rue Regard zijn zelfs de eerste twee uur gratis.

Adresboekje

PLATTEGROND (BLZ. 342)

Uit eten

Doorsneeprijzen

13 Le Strasbourg – B1 - 4 r. Jean-Jaurès - ☎ 03 84 24 36 92 - www.le-stras.com - lunchmenu € 12,90/15,80, hoofdgerecht € 16,50/23,50. Dit eind 19de-eeuwse gebouw staat op de lijst met historisch erfgoed. In de mooie zaal, of bij mooi weer op het terras dat uitkijkt op het theater, zijn zowel de inwoners van Lons als toeristen en kuurgasten te vinden. Behalve drankjes ook brasseriegerechten.

4 Grand Café du Théâtre – A1 - 2 r. Jean-Jaurès - ☎ 03 84 24 49 30 - www.grand-cafe-theatre.com - gesl. zo - lunchmenu € 14,50/16,50, menu € 29,80. Behalve uitstekende gerechten heeft dit gerenommeerde café een terras met uitzicht op het plein. Ideaal voor een lunch tijdens of na het winkelen.

15 Le Comptoir du Mirabilis – A1 - 9 Galerie Lecourbe - ☎ 03 84 25 96 37 - www.lecomptoirumirabilis.com - gesl. zo-ma - lunchmenu € 15,90, hoofdgerecht € 15/19.

Evenementen

Percée du Vin Jaune – Feb. - www.percee-du-vin-jaune.com. Groot feest ter ere van de *vin jaune* uit de Jura, elk jaar in een ander dorp.

Les Rendez-Vous de l'Aventure – Begin maart. - www.rdv-aventure.fr. Documentaire- en literatuurfestival met als thema (ontdekkings)reizen. Vertoningen en debatten.

Saint-Désiré – Rond de laatste zo van juli. 'St-Dé' is het traditionele feest van de stad.

Dit restaurant ligt verscholen achter de Rue Lecourbe, in het historische centrum. De kok bereidt er heerlijke seizoensgerechten – hartige taart met *boudin noir*, appel en ui, of risotto met gamba's op Spaanse wijze. De bediening is attent en ongedwongen.

Wat meer luxe

14 La Comédie – B1 - 65 pl. de la Comédie - ☎ 03 84 24 20 66 - www.restaurant-lacomédie.com - gesl. zo-ma, 2 weken in april en 3 weken in aug. - menu € 32/60, hoofdgerecht € 25/41. Het terras aan de achterkant van dit restaurant, gelegen aan een stil plein in het centrum, is een heerlijke plek om te genieten van verse en geraffineerde gerechten. Eenvoud en rust.

In de omgeving

Doorsneeprijzen

 Ferme-Auberge La Grange Rouge – Geruge - 9 km naar het zuiden over de D117 - ☎ 03 84 47 00 44 - www.la-grange-rouge.com -   - wo-avond t/m zo-mid-dag op afspraak - maaltijd € 28 - 5 kamers € 71 . Deze boerderij ligt op een hoogte van 520 m en is populair bij liefhebbers van lekker eten uit de hele streek. Men

Vertaling	Nicolet de Jong, Ellis Langenkamp-Nijkamp, Mieke Moors en Karin Snoep
Eindredactie	Frans Stoks
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	H. Lenain/hemis.fr
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Franche-Comté - Montagnes du Jura
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgeefdirecteur	Philippe Orain
Uitgevers	Hélène Payelle (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Stéphanie Vinet
Redactie	Yasmine Abderrahim, Sophie Boizard, Grace Coston, Lucie Dejouhanet, Marie Delbès, Sandrine Favre, Fabienne Gégot, Hervé Milon, Caroline Rabourdin, Hélène Storelli, Aurélie Thépaut, Pauline Valli
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel, Justeciel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie, Varsenare
Cartografie	Theodor Cepera, Costina-Ionela Lungu
Met dank aan	Marion Capera, Cristian Catona, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Irina Răcaru, Marie Simonet, Claudiu Spiridon

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2024

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
info@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2024/45/138 - NUR 512
ISBN 978 94 014 8926 3

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.